

Piše: Vinicije Lupis

SPOMEN NA 105- TU OBLJETNICU ARMENSKOG GENOCIDA

Deir ez-Zor sabirni logor gdje je usmrćeno između 150 tisuća do 400 tisuća Armenaca, svojevrsni je armenski Auschwitz iz 1915. godine. U njemu je 4. svibnja 1991. podignut memorijalni kompleks Armenskog genocida. Hrvatski narod umnogome je imao sličnu povijest kao armenski. Od 15. stoljeća bio je izložen istom procesu uništavanja državnog teritorija, odvođenja u ropstvo, islamizaciji i zatiranju kulturne memorije kao i Armenci od Turaka Osmanlija.

Cenzura tiska

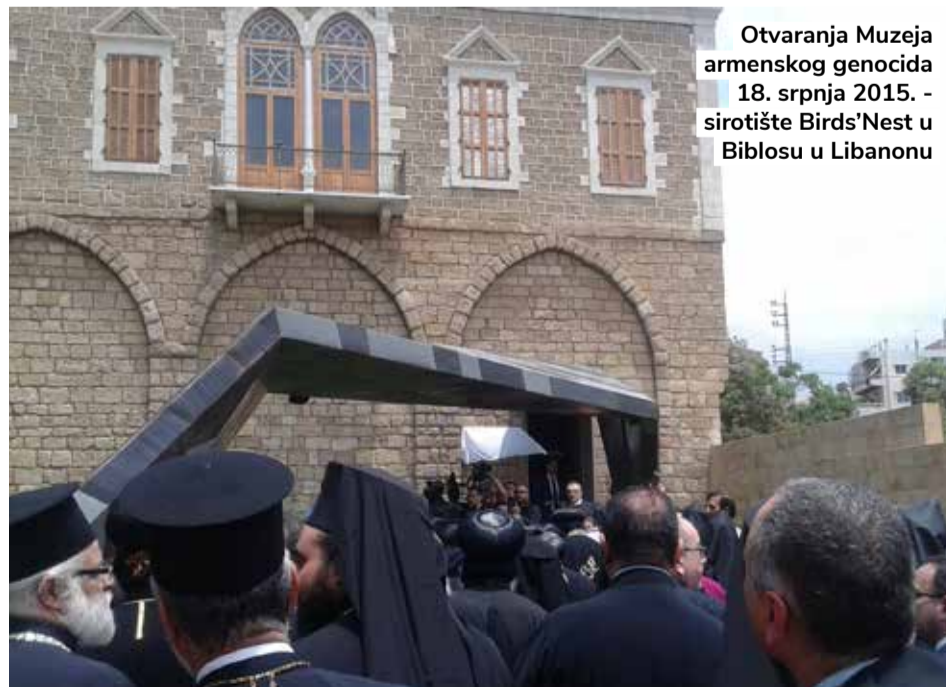
Stoga je zanimljivo pratiti fenomen prešućivanja tiskanih medija u hrvatskim zemljama tijekom armenskog genocida. Austro-Ugarska Monarhija kao zemlja saveznica podržavala je osmansku vlast, iako je, kao zaštitnik rimokatolika, bila upoznata s teškim stanjem kršćana. Državna cenzura tiska u Monarhiji bila je u ratnim godinama od 1914. do 1918. tolika da lokalne novine nisu objavljivale vijesti o apokaliptičnom stanju u Maloj Aziji. Iako je Dubrovnik očuvao brojne veze s Levantom, kao i brojne obiteljske veze svojih iseljenika, gradske novine Prava Crvena Hrvatska, koje su 1915. tjedno pratile politička događanja u Osmanskom Carstvu, ipak su kao novine savezničke države glorificirale tursku vojnu snagu i moć, bez ikakvih vijesti o brojnim armenskim žrtvama iako je genocid već započeo tijekom travnja. Austro-Ugarska je u ratnom tisku filtrirala vijesti, dok je brojna hrvatska zajednica u Carigradu i Smirni itekako bila upoznata s tijekom događanja. U Vilajetu Aydin, u čijem

Polaganje vijenaca u Mauzoleju genocida u kompleksu Katolikata Velike Kuće Cilicije u Antelijasu u Libanonu 19. srpnja 2015.

Zločin nad Armencima prvi je holokaust nad jednim narodom i vjerskom zajednicom

Armenski genocid, čiju 105. godišnjicu obilježavamo 24. travnja, podrazumijeva uništavanje armenske populacije u Otomanskom Carstvu. Učinjeno je to na smišljen i proračunat način krajem 19. i početkom 20. stoljeća provođenjem pokolja te deportacija u kolonama smrti u sabirne logore

Otvaranja Muzeja armenskog genocida 18. srpnja 2015. - sirotište Birds'Nest u Biblosu u Libanonu

SKOG GENOCIDA

Obred posvete ulja u Libanonu 2015. godine

mona, Odemise i Soke deportirane su tisuće Armenaca u Sirijsku pustinju. Cijelo to vrijeme postojala je tjedna brodska linija Dubrovnik – Smirna.

Dubrovački biskup

U katoličkoj katedrali koju je izgradio Dubrovčanin fra Vice Kelez koji je 1896. bio biskup armenskog grada Maraša, dogodio se pokolj nad 2 tisuće žena i djece koji su se u nju sklonili. Katedrala je pretvorena u džamiju. U drugoj gradskoj katedrali, sv. Stjepana Armenske Apostolske Crkve, poklano je 3 tisuće armenskih civila, a tadašnji nadbiskup Maraša, mons. Levon Ketchedijian mučen je i ubijen tijekom deportacije u Sirijsku pustinju, odnosno sabirni logor Deir ez-Zo gdje je usmrćeno između 150 tisuća i 400 tisuća Armenaca. Deir ez-Zo je ustvari armenski Aushchwitz iz 1915. godi-

Spomen križ

Dubrovnik je barem skromno označio stradanje Armenaca kroz mučeništvo Sv. Vlaha postavljanjem armenskog spomen-križa u klastru dubrovačkog Dominikanskog samostana usprkos brojnim protivljenjima i podmetanjima prije par godina. Stoga se za nadati kako će Republika Hrvatska prepoznati armenski genocid kao paradigmatički događaj u povijesti 20. stoljeća i da će se 24. travnja 1915. – Dan spomena na genocid nad Armencima, koji ima sve elemente holokausta, uvrstiti u školske udžbenike, zajedno s holokaustom nad židovskim narodom. Isto tako se za nadati da će Hrvatski sabor proglasiti Deklaraciju o armenskom genocidu i donijeti jasne pravne norme njegovog negiranja kao civilizacijske stečevine čovječanstva, poput mnogih država, primjerice Republike Francuske. Jer negiranje tog događaja i dopuštanje da izvršitelji ostanu nekažnjeni, na kraju je dovelo i do genocida nad židovskim narodom.

kad se dogodio genocid nad Armencima u Maloj Aziji. Svakako, najznačajniji događaj u armensko-dubrovačkim odnosima bio je dolazak armenskog nadbiskupa Sebaste 30. srpnja 1902. u Dubrovnik. Unatoč desetkovanju hrvatskih zajednica po gradovima Levanta, u kojima su Dubrovčani prednjačili, interes Dubrovčana za mjestom odakle potječe sv. Vlaho nije prestajao i on seže do naših dana i potrage za uništenim grobom Svetoga Vlaha u turskom Sivasu.

Kult svetog Vlaha

Hrvatski i armenski narod, prije svega kroz dubrovačko iskustvo pamćenja i kroz kult sv. Vlaha, dijele zajedničku sudbinu malih naroda. Isto tako i Armenci i Hrvati su imali u svom povijesnom iskustvu dugotrajan proces nacionalne emancipacije, odnosno stvaranja dviju zajednica: iseljene i domovinske. Za razliku od Hrvatske, Armenci danas imaju osnovne strategijske postavke o svojoj budućnosti s kritičkom raščlambom geostrateške situacije. Temelj stabilne nacije je u osiguravanju stabilne ekonomije, porasta pučanstva i razvoja nacionalnog jezika i kulture.

Neprepoznavanje Hrvata i njihove borbe za samostalnost, odnosno strateškog plana, najbolje se iskustveno iskazala krajem 80-ih i početkom 90-ih godina 20. stoljeća, kada je hrvatski narod nespreman ušao u borbu s mnogo snažnijim neprijateljem, vojno i politički.

Zatvaranje očiju međunarodne zajednice na proces uništavanja povijesnih i kulturnih tragova hrvatskog naroda, uz njegov izgon, odvođenje u sabirne logore, provođenje genocida, memorici- da i kulturocida imaju jasnu paralelu s armenskim genocidom.

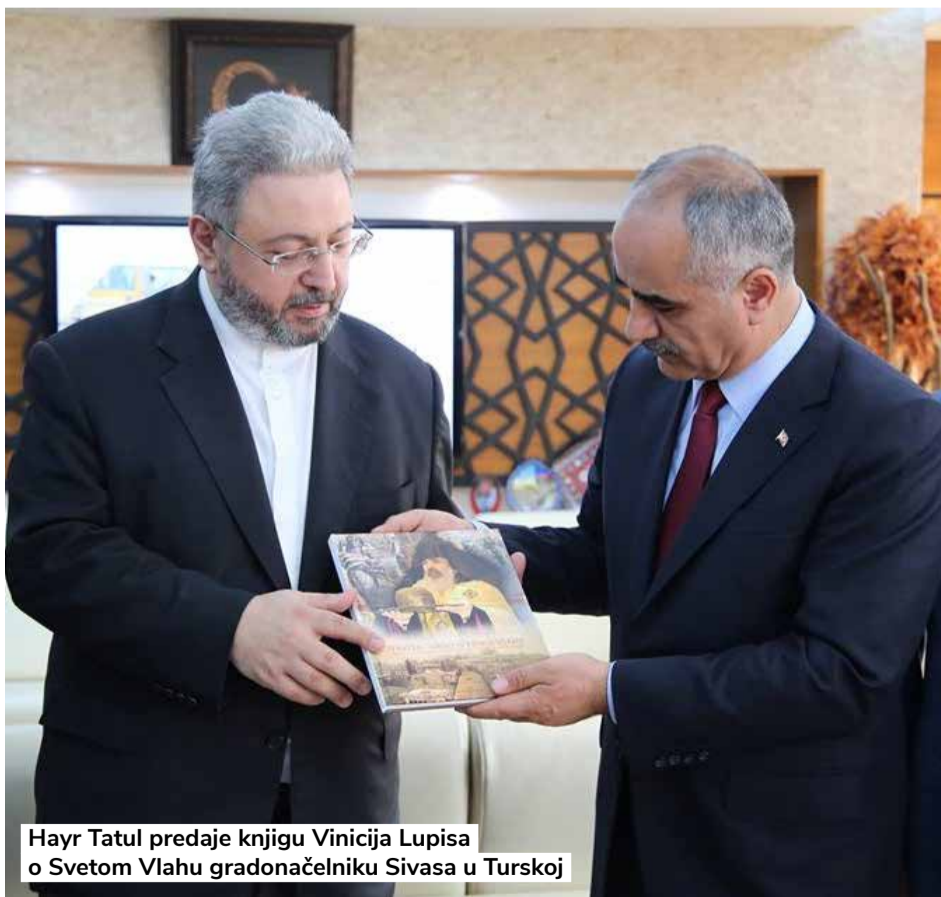
Porez za 'nevjernika'

Statistika u službi poreza 'nevjernika' Armenskog patrijarhata u Carigradu iz 1878. evidentirala je oko 3 milijuna, a poslije genocida 1919. tek 543.600 Armenaca na području Carstva. No bez obzira na brojke, način, sustavnost i okrutnost promišljenog procesa uništavanja jednog naroda paradigmatički je za sve slične pojave tijekom 19. stoljeća. Hrvati iz Carigrada i Smirne na svojevrstan su način bili svjedoci, a i sami žrtve tih krvavih događaja.

na

rom!

je gradu Smirni bila velika hrvatska kolonija, po statistici armenskog patrijarhata obitavalo je 21 tisuća Armenaca. Početkom svibnja 1915. turska policija utamničila je armenske političke vođe, nakon čega su uslijedile deportacije Armenaca. U rujnu je uslijedila deportacije iz grada Haynotsa, čak 2 tisuće ljudi. Armenski rimokatolici koji su bili su pod zaštitom austro-ugarskog konzula u Smirni, došli su pod udar turske policije u rujnu 1916. te su optuženi za skrivanje bombe na katoličkom groblju. Uskoro su uslijedila uhićenja 300 katoličkih Armenaca. Iz susjednih gradova, Perga-

Hayr Tatul predaje knjigu Vinicija Lupisa o Svetom Vlahu gradonačelniku Sivasa u Turskoj